

Biblioteksplan för Melleruds kommun 2007 -2010

bilagor

Biblioteksverksamhet i Melleruds kommun

Lägesbeskrivning 2005

Kommunbiblioteket

Öppettider

må 10.00-14.00

ti-fr 10.00-18.30

lö 10.00-13.00

Tidningshörnan från 8.00 må-fr

Total öppettid: 41 tim/vecka

Medeltal för huvudbibliotek i kommuner mindre än 15 000 inv. är 38 tim/vecka

Besökare

Totalt 92 740 besökare 2005

Besök/inv: 9,5

I snitt 178 besök/vecka/1 000 inv

Medeltal för riket : 112 besök/vecka/1 000 inv

	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Besökare per öppettimme	39	42	44	46	43	47	45
Besökare per dag med öppethållande	362	373	400	405	376	412	309
Besökare per månad med öppethållande	7 535	7 771	8 146	8 445	7 842	8 649	7 728

Utlåning

Total utlåning 2005 : 65 513

Lån/inv: 6,8

Medeltal för riket: 8,6

2005

	Fjärrlån	Fack	Skön	AV	U-böcker	Summa
Mellerud	1 060	20 005	18 752	5 355	20 108	65 280
Grinstad		6	62		42	110
Bolstad		106	15		2	123
Summa	1 060	20 117	18 829	5 355	20 152	65 513

	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Utlån per besökare	0,8	0,8	0,8	0,7	0,8	0,7	0,7
Utlån per dag med öppethållande	299	288	305	295	294	290	219
Utlån per månad med öppethållande	6 225	6 013	6 327	6 139	6 130	6 026	5 459

Antal låntagare

Vid biblioteket fanns 05-12-31 7 660 låntagare registrerade.

Under 2005 har 3 002 låntagare använt sitt lånekort vid minst ett tillfälle. Vilket motsvarar 31% av kommunens invånare.

Medeltal för riket: 31%

Ålder	Låntagare per kön och åldersgrupp								
	0-6	7-9	10-12	13-15	16-19	20-24	25-49	50-64	65-
Kvinnor		2	122	208	291	343	1 903	1 022	731
Män	3	1	126	226	272	257	1 300	604	576
Summa	3	3	248	682	563	600	3 803	1 626	1 307

Mediebestånd 05-12-31

45 922 vol

Medeltal för riket: 46 450

Antal media/inv.: 4,5

Medeltal för kommuner minde än 15 .000 inv: 7,0

Medeltal för riket: 5,2

Mediebeståndet består förutom av tryckta böcker på svenska av:

- Böcker på andra språk. Både eget bestånd och depositioner. 13 språk finns representerade
- LL-böcker
- Kassettböcker
- Talböcker
- Daisy, digitala talböcker. Både eget bestånd och depositioner
- Lästräningsböcker, Bok och Band
- Video
- Filmer (Kommunens arkiv med hembygdsfilmer hanteras av biblioteket)
- Språkkurser
- Tidningar och tidskrifter
- Databaser
- Konst (Kommunens konstsamling hanteras av biblioteket)

Bemanning

Antal årsverken: 4,6 vilket motsvarar 0,46 per 1 000 inv.

Medeltal för riket: 5,0 respektive 0,60 per 1 000 inv.

Bibliotekschef	1,0
Bibliotekarie	0,75
Bibliotekarie	0,75
Barnbibliotekarie	0,68 Tjänsten består av ytterligare 32% avseende skolbibliotekarie-funktion. Se under Skolbibliotek
Assistent	0,75
Assistent	0,75

Tidnings- och tidskriftsläsning

Biblioteket prenumererade 2005 på 101 tidningar och tidskrifter. Vilket motsvarar 10,1 prenumerationer per 1 000 inv. Medeltal för kommuner under 15 000 inv. är 12,3 per 1 000 inv.

Totalt prenumererade 2005 alla folkbibliotek i riket på 66 000 prenumerationer. Det innebär ett medeltal per kommun på 227 och motsvarar 7,3 per 1 000 inv.

Tidningshörnan är tillgänglig:

må 8.00-14.00

ti-fr 8.00-18.30

lö 10.00-13.00

Tidningsläsarna utgör en betydande andel av bibliotekets totala antal besökare. Speciellt under morgonen och förmiddagen samt vid lunchtid är tidningshörnan oftast fullsatt.

Tidnings- och tidskriftsbeståndet är ingen avskiljbar del utan är fast sammanlänkat med bibliotekets totala bestånd och används inte bara av tidnings- och tidskriftsläsarna utan utgör i lika hög grad en källa för studerande och för bibliotekets informationstjänst och referensarbete. Tidnings- och tidskriftsartiklar kan beställas fram.

Informationstjänst och referensarbete

Det är alltid möjligt att fråga på biblioteket. Biblioteket används som en informationskälla och användarna får hjälp med att söka litteratur och faktainformation. Personalens kompetens, tillgång till litteratur, databaser och andra hjälpmedel borgar för en god kvalitet och en god servicenivå på detta område.

Databaser

ALEX författarlexikon

NE

Presstext

ArtikelSök

Biblioteket har också ställt samman en lista på bra gratisdatabaser och nätadresser

Publik datoranvändning

3 st datorer enbart för sökning i bibliotekets katalog. Katalogen är också tillgänglig via kommunens hemsida

3 st datorer för sökning på Internet eller för t. ex. ordbehandling. Åldersgräns 13 år. Alla behöver bokas. Bokningstid max 30 min åt gången. Max en bokning per dag.

De publika datorerna är nästan alltid uppbokade. De största användargrupperna är ungdomar, flyktingar- och asylsökande samt studerande.

Video och DVD

Biblioteket har 250 video- och DVD-filmer. Beståndet består nästan uteslutande av spelfilm både för vuxna och för barn och ungdom. Grundtanken är inte att konkurrera

med befintliga videouthyrare på orten utan satsa på sådant som kan vara svårt att hyra i Mellerud. På så sätt breddas utbudet på orten.

Släktforskning

Genom ett avtal med Mellerud Holm Järns hembygdsförening sker bibliotekets service till släkt- och hembygdsforskare vid Melleruds släktforskningsarkiv & Museum.

Dalslandsrum

All litteratur, oavsett ämne, med anknytning till Dalsland finns samlad i ett speciellt Dalslandsrum. Ämål är ansvarsbibliotek när det gäller litteratur om Dalsland men beståndet på Melleruds bibliotek är ganska omfattande.

Fjärrlån

Den litteratur som inte finns på Melleruds bibliotek kan, med vissa undantag, sökas och lånas in från andra bibliotek. Cirka 1 000 böcker/år lånas in till Mellerud från andra bibliotek. Gruppen distansstuderande på högskolenivå använder denna service i stor utsträckning.

Med början under 2006 kommer ganska stora förändringar att ske i regelverket kring hur biblioteken i VG-regionen ska hantera sina fjärrlån. Det är en intern fråga som inte ska påverka användarna negativt utan förhoppningsvis positivt i form av en förbättrad service.

Studerande

En betydande del av bibliotekets användare utgörs av studerande på olika nivåer. En grupp som ökat kraftigt de senare åren är studerande på högskolenivå och framför allt de som läser på distans. De utgör en ny grupp för de mindra och medelstora folkbiblioteken. Denna grupp vänder sig till biblioteket för att få tag på kurslitteratur och för att använda bibliotekets läsplatser.

Anpassade medier och service till låntagare med särskilda behov

Daisyspelare

Utlåning av spelare till Daisy-talböcker (CD-ROM-format)

Talböcker på Daisy och kassett

Personlig låntagarservice via telefon eller när låntagaren besöker biblioteket.

Utskick av talböcker till låntagarens bostad.

Fjärrlån från andra bibliotek, främst från TPB (Tal- och punktskriftsbiblioteket)

Lättlästa böcker så kallade LL-böcker

För låntagare som har svårt att läsa vanliga böcker, dyslektiker, psykiskt handikappade och invandrare som håller på att lära sig ett nytt språk.

Tidningen 8 sidor

Aktuella nyheter på lättläst svenska.

Storstil

Böcker med extra stor stil för synsvaga och äldre.

Bok och band för lästräning

För låntagare med läs- och skrivsvårigheter. Med olika läshastigheter och en fysisk bok.

Förmedling och information

Till olika myndigheter och organisationer som till exempel Centrum för lättläst och Inläsningstjänsten.

Taktila bilderböcker

Berättelser med bilder i olika material, punktskrift eller mycket stor stil.

Äldreomsorgen

Genom ett samarbete med Röda korset sker bokutlåning på Fagerlidshemmet och Servicehuset Karolinen. Bokdepositioner förekommer i mindre omfattning på övriga äldreboenden.

Övriga tjänster

Kopiering
Telefax
Uthyrning av lokaler/material

Utställningsverksamhet – Konstrummet

Konstrummet invigdes 2000 och är en utställningslokal för konstutställningar eller andra utställningar där biblioteket är medarrangör. Andra kulturarrangemang kan också förekomma.

Utställningsverksamheten sker i samarbete med Västra Götalandsregionen, studieförbund eller föreningar.

Biblioteket tar flest initiativ till samarbete och bedriver en medveten planering av olika uttryck och material i konstutställningarna, och är därför också ensam arrangör då det krävs.

Det är möjligt att ansöka om att få ställa ut. Det gäller i första hand konstutställningar. Konstrummet medverkar i en konstfolder som trycks upp tre gånger om året samt annonserar och jobbar aktivt med pressreleaser och andra kontakter med pressen.

Under 2005 genomfördes tio utställningar i Konstrummet.

Säkerhet- och ordningsfrågor

Biblioteket är ett offentligt rum som är öppet för alla. Under de senare åren märks en ökning av antalet besökare som inte fungerar i det offentliga rummet tillsammans med andra, som inte accepterar de spelregler som gäller i samspelet med andra människor och som inte medverkar till att en gemensam verksamhet verkligen blir en tillgång för alla. Det handlar om personer som stör ordningen, utför skadegörelse, trakasserar och upplevs som hotfulla både för biblioteksbesökare och personal. Det har inneburit en, för bibliotekspersonalen, helt ny situation som det inte funnits någon beredskap för. Problemet är i huvudsak relaterat till ett fåtal personer och går i vågor och känns inte alltid lika påtagligt.

Barn- och ungdomsverksamhet

- Försök att åstadkomma ett medieurval som täcker alla åldersgrupper och intresseinriktningar.
- Medieurvalet sker också mycket utifrån skolans behov och efterfrågan då kommunbiblioteket ska kunna komplettera skolbiblioteken till exempel vad gäller temalådor av olika slag.
- Klassbesök
- Sagostunder
- Bokgåvor (Barens första bok)
- Samverkan med BVC. Studiebesök av föräldragrupper på biblioteket.
- Bokutställningsverksamhet. Aktuella ämnen och nya böcker.
- Barnkulturverksamhet, främst teater för de yngre barnen, för de äldre i samverkan med skolorna.

Skolbibliotek

Skolor och förskolor

Samtliga grundskolor i kommunen har skolbibliotek och samtliga förskolor har boksamlingar.

Bemanning

En skolkolbibliotekarietjänst omfattande 45% under terminstid (32% helår) delas av samtliga grundskolor i kommunen. Tjänsten består av ytterligare 68% som utgörs av funktionen som barnbibliotekarie på kommunbiblioteket. De flesta skolor avsätter, i varierande omfattning, även annan personalresurs för sina skolbibliotek. Viss resursförstärkning förekommer periodvis av praktikanter.

Fagerlidsskolan

Åk. 1-5 samt 6-årsgrupp. 110 elever.

Skolbiblioteket omfattar 3 200 volymer. Viss personalresurs finns avsatt för praktisk skötsel av biblioteket. Biblioteket är centralt beläget i skolan.

Markusgården och Lunden har egna boksamlingar sammantaget omfattande c:a 150 volymer.

Nordalsskolan

Åk. 1-7 samt 6-årsgrupp. Totalt 339 elever.

Skolbiblioteket är lokalmässigt delat. Ett speciellt rum används för skönlitteratur. Facklitteraturen är placerad i det ursprungliga centralt belägna biblioteket. Bokbeståndet är c:a 6 000 volymer. För närvarande finns en praktikant tillgänglig på halvtid som praktiskt handhar biblioteket och tar emot klassbesök.

Karolinerskolan

Åk. 1-7 samt 6-årsgrupp. Totalt 200 elever.

Skolbiblioteket omfattar 5 100 volymer. En del av bokbeståndet härrör från den nedlagda kommunbiblioteksfilialen i Dals Rostock. Biblioteket är ej centralt placerat i skolan. Viss personalresurs finns för praktiska göromål och översyn.

Kroppefjälls barnstuga har ett eget bokbestånd på c:a 40 volymer.

Åsens skola

Åk. 1-6(7) samt 6-årsgrupp. Totalt 81 elever.

Biblioteket är centralt beläget i skolan och är tillgängligt hela dagen för samtliga elever och lärare. Bokbeståndet omfattar c:a 4 215 volymer. En del av bokbeståndet kommer från den nedlagda kommunbiblioteksfilialen i Åsensbruk. Personalresurs finns avsatt för att biblioteket ska hållas i ordning. På skolan finns inom elevrådets ansvarsområde en biblioteksgrupp som leds av en lärare. Gruppen deltar i arbetet med bokbeställningar samt märker upp och presenterar nya böcker. Varje lärare ansvarar för att eleverna får tillfälle att låna mycket böcker.

Tallåsens förskola har tillgång till skolbiblioteket på Åsens skola där de hämtar böcker och byter till nya när det finns behov. Förskolan har ett eget bokbestånd på 410 volymer.

Åsebro skola

Åk. 1-7 samt 6-årsgrupp. Totalt 138 elever.

Biblioteket omfattar 3 400 volymer. Under hösten 2005 har gjorts en genomgång och uppfräschning av bibliotekets bestånd och skyltning. Det finns personalresurs med ansvar för att biblioteket hålls i ordning.

Åsebro förskola Skogsbrynet har en egen boksamling på c:a 35 volymer.

Rådaskolan

Åk 8-9. Totalt 310 elever.

Rådaskolans bibliotek är nytt och inrymt i estetiskt tilltalande lokaler. Bokbeståndet består av 7 500 volymer. Biblioteket är öppet dagligen och bemannat av skolans personal. Dessutom bemannas det två gånger i veckan av kommunens skolbibliotekarie. Biblioteket består av två våningsplan där övre plan utgör uppehållsrum. Datasal finns i anslutning till biblioteket. Utlåning av bärbara datorer sker på biblioteket.

Dahlstiernska gymnasiet

Samhällsvetenskapligt program, Naturvetenskapligt program, Teknikprogram, Estetiskt program, Barn- och fritidsprogram och Individuellt program med Lärlingsprogram. Totalt 204 elever.

Uppbyggnaden av ett skolbibliotek har påbörjats. Under 2006 finns medel avsatta för att fortsätta detta arbete. Samverkan med kommunbiblioteket förekommer. .

Lär- och utvecklingscentrum

Lär- och utvecklingscentrum har mindre referens- och utlåningssamlingar. Samverkan med kommunbiblioteket förekommer. Bl a är en inspirationsbokhylla för LUC under framtagande med information om kommunbibliotekets tjänster men också med några inspirerande lånealternativ. Lär- och utvecklingscentrum har också vid ett flertal tillfällen lämnat ekonomiskt stöd till kommunbiblioteket för inköp av litteratur efterfrågad av studerande på LUC.

Inget av skolbiblioteken i kommunen har datoriserad katalog och datoriserad rutin för utlåning och återlämning. Samverkan förekommer mellan kommunbiblioteket och samtliga skolor och förskolor. Kommunbiblioteket har en betydande kompletterande roll både när det gäller skolans och förskolans behov av litteratur. Speciellt påtaglig blir den rollen när det gäller gymnasielever och elever på Lär- och utvecklingscentrum efter som dessa utbildningssatsningar idag saknar fullt utvecklade skolbibliotek.

SFS 1996:1596

Utfärdad: 1996-12-20

Omtryck: 1998:1249

Uppdaterad: t.o.m. SFS 2004:1261

Bibliotekslag (1996:1596)

1 § Denna lag innehåller bestämmelser om det allmänna biblioteksväsendet.

2 § Till främjande av intresse för läsning och litteratur, information, upplysning och utbildning samt kulturell verksamhet i övrigt skall alla medborgare ha tillgång till ett folkbibliotek.

Folkbiblioteken skall verka för att databaserad information görs tillgänglig för alla medborgare.

Varje kommun skall ha folkbibliotek.

3 § På folkbiblioteken skall allmänheten avgiftsfritt få låna litteratur för viss tid.

Bestämmelsen hindrar inte att ersättning tas ut för kostnader för fotokopiering, porto och andra liknande tjänster. Inte heller hindrar den att en avgift tas ut i de fall låntagare inte inom avtalad tid lämnar tillbaka det som de har lånat.

4 § Ett länsbibliotek bör finnas i varje län.

Länsbiblioteket skall bistå folkbiblioteken i länet med kompletterande medieförsörjning och andra regionala biblioteksuppgifter.

För den kompletterande medieförsörjningen skall också finnas en eller flera lånecentraler.

5 § Inom grundskolan och gymnasieskolan skall det finnas lämpligt fördelade skolbibliotek för att stimulera skolelevernas intresse för läsning och litteratur samt för att tillgodose deras behov av material för utbildningen.

6 § Det skall finnas tillgång till högskolebibliotek vid alla högskolor. Dessa bibliotek skall inom de områden som anknyter till utbildning och forskning vid högskolan svara för biblioteksservice inom högskolan och i samverkan med landets biblioteksväsen i övrigt ge biblioteksservice.

7 § Kommunerna ansvarar för folk- och skolbiblioteksverksamheten.

Landstingen ansvarar för länsbiblioteken och för biblioteken vid högskolor med landstingskommunalt huvudmannaskap.

Staten ansvarar för övriga högskolebibliotek och för lånecentralerna samt för sådan biblioteksverksamhet som enligt särskilda bestämmelser ankommer på staten.

7 a § Bibliotek och bibliotekshuvudmän inom det allmänna biblioteksväsendet skall samverka.

Kommuner och landsting skall anta planer för biblioteksverksamheterna. Lag (2004:1261).

8 § Folk- och skolbiblioteken skall ägna särskild uppmärksamhet åt funktionshindrade samt

invandrare och andra minoriteter bl.a. genom att erbjuda litteratur på andra språk än svenska och i former särskilt anpassade till dessa gruppers behov.

9 § Folk- och skolbiblioteken skall ägna särskild uppmärksamhet åt barn och ungdomar genom att erbjuda böcker, informationsteknik och andra medier anpassade till deras behov för att främja språkutveckling och stimulera till läsning.

10 § Länsbibliotek, lånecentraler, högskolebibliotek, forskningsbibliotek och andra av staten finansierade bibliotek skall avgiftsfritt ställa litteratur ur de egna samlingarna till folkbibliotekens förfogande samt i övrigt samverka med folk- och skolbiblioteken och bistå dem i deras strävan att erbjuda låntagarna en god biblioteksservice.

Unescos folkbiblioteksmanifest 1994

Frihet, välfärd, samhälllig och personlig utveckling är grundläggande mänskliga värden. De kan bara förverkligas genom välinformerade medborgare med möjlighet att utöva sina demokratiska rättigheter och därigenom spela en aktiv roll i samhällslivet. Medborgarnas egna deltagande i utvecklingen av demokratin är beroende av fullgod utbildning samt en fri och obegränsad tillgång till kunskap, tankar, kultur och information.

Folkbiblioteket som lokalt kunskapscentrum utgör en grundförutsättning för ett livslångt lärande, ett självständigt ställningstagande och en kulturell utveckling för den enskilde och för olika grupper i samhället.

UNESCO uttrycker i detta manifest sin tilltro till folkbiblioteket som en levande kraft för främjande av utbildning, kultur och information och som en viktig drivkraft i strävan efter fred och andlig utveckling.

UNESCO uppmanar därför stat, landsting och kommuner att stödja och att aktivt medverka i en utveckling av folkbiblioteksväsendet.

Folkbiblioteket

Folkbiblioteket skall som lokalt kunskapscentrum göra alla slag av kunskap och information tillgänglig för sina användare.

Folkbiblioteket är till för alla, oberoende av ålder, ras, kön, religion, nationalitet, språk eller samhällsklass. Särskilda tjänster skall kunna erbjudas dem som av någon anledning inte kan utnyttja det gängse utbudet, exempelvis språkliga minoriteter, personer med olika handikapp, patienter på sjukhus eller interner inom kriminalvården.

Alla åldersgrupper skall kunna finna material som tillgodoser deras behov. Samlingar och tjänster skall omfatta alla slag av lämpliga medier, förmedlade genom modern teknologi såväl som traditionellt material. Kvalitet samt anpassning till lokala förutsättningar och behov skall tjäna som grundläggande princip. Samlingarna skall spegla tidsanda och samhällsutveckling men skall också tjäna som minne för mänsklig strävan och fantasi.

Folkbibliotekets samlingar och utbud av tjänster skall inte vara föremål för någon form av ideologisk, politisk eller religiös censur och inte heller för kommersiella påtryckningar.

